

אליזבת בישופ

מילה המיישנת נפטרים

שלושה שירים

מאנגלית: יותם בנשלום

אליזבת בישופ (1911-1979) נולדה במסצ'וסטס שבארצות הברית. בגיל צעיר התייתמה מאב, ואמה אושפזה בבית חולים לחולי נפש. היא החלה לכתוב שירה כשלמדה במכללת ואסאר בניו יורק, והתמידה בכך בשנות נדודיה בין ארצות הברית לאירופה וכן בשמונה-עשרה השנים שבהן התגוררה בברזיל. אף על פי שחייתה עם בת-זוג העדיפה ששיריה לא יזוהו כשירה לסבית, ואף באסופות של שירת נשים סירבה להכלילם. בישופ פרסמה ספרי שירה מעטים, אך זכתה להערכה רבה ועוטרה בפרסים ובכיבודים. את שיריה, המתאפיינים בפירוט ובנימה מרוחקת, נהגה לשכתב וללטש במשך שנים ארוכות, ורבים מהם עוסקים במסעות קטנים וגדולים, בטבע, בשלווה, בתוהו-ובוהו ובהתבוננות בהם.

י"ב

הגעה לסנטוס

הנה החוף; הנה גם מזח;
הנה, אחרי דיאטטה דלה של אפק, בא הנוף;
הרים של צורה בלי תועלת, בוכים – האמנם? – על עצמם,
קשוחים ומרים מתחת לצמחיה בת-חלוף,

פניסיה לא גדולה על אחד מהם. מחסנים,
מהם בכחל, מהם צבע ורד-חלכה,
וכמה דקלים גבוהים, נבוכים. הי, תיר,
חשבת שכן יקבל המקום את פניך

ואת ימרתך לרצות בעולם אחר,
בחיים אחרים וטובים, להבין עד תם
את שניהם לבסוף, ועוד עכשו ומיד
אחרי שחכית במתח שמונה-עשר יום?

תגמור לאכל. הנה באה המעברת,
ענתיקה מוזה, ולה סמרטוט מוזה מעל.
אז זה הדגל. אף פעם לא ראיתי.
איכשהו חשבתי שלא יהיה דגל בכלל,

אבל ברור שיש, תמיד היה. ומטבעות,
ובטח גם שטרות; זה מסתורין.
עכשו אנחנו מטפסות אחורה ולמטה בסלם,
אני ועוד נוסעת, שמה מים ברין,

יורדות אל מעבה עשירים ושש ספינות משא
הממתנות להטען בפולי קפה טרי.
בעדינות, בחור יקר, עם קרס הסירה!
שים לב! הי! פגעת למים ברין

בחצאית! הנה! מים ברין כבת שבעים,
היתה קצינת מקור, גבוהת קומה,
יש לה עינים פחלות נפלאות והיא טובת פנים.
ביתה, כאשר היא בבית, נמצא במ

אונט ורנון, ניו יורק. הנה. אנחנו בסדר.
כלנו תקוה שבמכס יודעים אנגלית,
ולא יקחו לנו את הויסקי ואת הסיגריות.
נמלים הם הכרח, כמו בולים, או מטלית,

אבל לא מעניין אותם מה חושבים עליהם,
או שפכה, רק מנסים, כי הרי אין צרה,
וצבעים מצטנעים, של מטלית, או בולים –
נשחקים כמוה, ונתקים כמוהם

כשאנחנו שולחים מכתבים שכתבנו בים,
בין אם בגלל הדבקה שלא מתיבשת
ובין אם בגלל החם. עוזבים את סנטוס עכשו;
נוסעים לפנים היבשת.

אני זקוקה למוזיקה

אני זקוקה למוזיקה צלולה
שתקנה על קצות אצבעותי,
ושמשטף את שדף שפתותי
בלחן חי, לואט, מן המצולה.
הו, נדנודו של שיר שקט, מלה
המישנת נפטרים תשוישים,
שיר הנוטף כמים על ראשי,
על רטט איברי, חלום מפלא!

במנגינה יש קסם מסים:
כשוף מרדים, אושה רכה ולב
צונן אשר צונח בין גונים
אל השלוח שבתהומות הים,
שם באגן של סהר הוא רוחף
ומתערסל בקצב, נים-לא-נים.

נימוסים

נסענו בעגלה,
וסבא שלי אמר:
"תזכרי תמיד להגיד
יפה שלום לזר."

פגשנו איש שהלך שם.
סבא בכובע נגע.
"יום טוב, אדוני. יום מצלח."
ואני אמרתי גם.

העלינו ילד שהכרנו
עם עורב על כתפו השמאלית.
"מציעים לכל אחד טרמפ;
תזכרי את זה כשתגדלי,"

אמר סבא. אז וילי טפס
וישב לידנו. אבל
העורב עשה "קרע!" ועף לו.
דאגתי: שמא יאבד?

אף הוא לא התרחק, רק עף
לגדר הקרובה ונגע בה;
וכשוילי שרק, הוא ענה לו.
"עוף מצלח מאוד," אמר סבא,

"וגם מחנה. שימו לב,
כשפונים אליו הוא שומע.
אלה נימוסים טובים.
תמיד תנהגו כמוהו."

כשעברו שם מכוניות
האבק עף על פני ההמון,
אף צעקנו: "יום טוב! יום טוב!
יום מצלח!" במלוא הגרון.

וכשבאנו להסלר היל
הוא אמר שהסוס כבר עיף,
אז ירדנו והלכנו ברגל
כי כך הנימוס מחיב.